VECKOBLADET

2022:33 221111

48:e årgången

Friday for Future alla fredagar

Vi samlas på Stortorget varje fredag kl 12-14 liksom Fridays For Future-rörelsen inspirerad av Greta Thunberg gör på många håll.

Vi kräver att Lund medverkar till att Parisavtalet hålls, att vi strävar mot att hålla uppvärmningen till högst 1.5 grader, att det sker på ett klimaträttvist sätt och att man lyssnar på den bästa samlade vetenskapen.

Kom förbi och prata med oss och stötta vår kamp för framtiden för våra ungdomar, barn och barnbarn.

Debatt i Lund: Svensk elförsörjning – en kraftmätning

Elpriserna skenar och en kall och dyr vinter väntar oss. Hur ska Sverige klara energiförsörjningen på lång och på kort sikt?

Kom och lyssna på två tidigare toppolitiker och två forskare som diskuterar: Vad är

kunskapsläget om de olika energislagens styrkor och svagheter? Är det rimligt att kommuner sätter stopp för utbyggnaden av kabelnät, vindkraftverk och annat som kan trygga vår energiförsörjning? Är det rätt att dela upp Sverige i fyra områden med olika elpris? Vad innebär regeringens nya politik? Och vad kan och bör vi som individer göra?

I panelen:
Mikael Odenberg, tidigare generaldirektör för Svenska Kraftnät och försvarsminister (M)
*Isabella Lövin***,** tidigare miljö- och klimatminister (MP)
Lars J Nilsson, professor i miljö- och energisystem
Magnus Genrup, professor i kraftverksteknik
Debatten modereras av journalisten *Lars Mogensen***.**

När: Måndagen den 14 november kl. 19. Kom gärna och mingla med oss före och efter debatten!
Var: Grand Hotel, Stora Salen (andra våningen), Bantorget 1, Lund. Debatten livestreamas också.
Till sändningen
Anmälan: Evenemanget är kostnadsfritt. Men för att vara säker på plats bör du anmäla dig.
Till anmälan

Fyra aftnar om klimatet

19/9, 3/10, 31/10, 14/11 i Lilla salen på AF i Lund. Filmas och kan ses live via vår hemsida
14 november kl. 18.00 Lena Neij
Hur ökar vi takten i klimatomställningen?
Fritt inträde. Allmänheten välkommen
Affisch »

Lena Neij är ordförande i Lunds kommuns klimatpolitiska råd. Rådet bildades hösten 2018 med uppdrag att utvärdera hur Lunds kommuns samlade politik är förenlig med de klimatmål som antagits av kommunfullmäktige. Rådet, som består av forskare från Lunds universitet (LU) och SLU Alnarp, har en bred tvärvetenskaplig kompetens och en gedigen erfarenhet av samverkan med olika samhällsaktörer.
Läs deras rapport »

Klimatet och tekniken

Kan ny teknik rädda klimatet, eller är förhoppningen om nya tekniska landvinningar bara ett sätt att undvika att ta itu med den omställning som behövs? Professorn i teknik-historia Nina Wormbs från KTH resonerar om männis-kans förhållande till tekniken, och vilken roll humaniora och samhällsvetenskaper kan spela i klimatkrisen.
Ingår i föreläsningsserien Gröna program. Arrangeras i samarbete med Lunds Naturskyddsförening och Lunds universitets Hållbarhetsforum.

Fri entré, ingen föranmälan.
Datum och tid: Onsdag 16 november 18:00 – 19:00
Plats: Stadsbiblioteket - Atriumgården

Röda Kapellet ger klimatkonsert

I somras anordnade Röda Kapellet ett musikläger i den nordtyska staden Greifswald, vänort till Lund. 130 blåsare och sångare deltog i lägret som hade klimatet och klimatkrisen som huvudtema. Veckan avslutades med en stor konsert. Där spelades och sjöngs bland annat The Clouds, en nykomponerad svit om klimatet och vädret. Håkan Carlsson, tidigare rektor på Kulturskolan i Lund, hade komponerat detta verk. Röda Kapellets traditionella decemberkonsert har också klimatet som tema och då kommer också denna fantastiska svit för kör och orkester att framföras. Dessutom en rad andra låtar med koppling till samma ämne. Fridays for Future i Lund är medarrangör.

Lördagen den 10 december kl 18 äger konserten rum på Magle Konserthus. Du kan beställa biljetter via Visit Lund 046-13 14 15 eller www.ticketmaster.se eller köpa biljetter vid entrén från 17.30.

Efter konserten ställer orkestern och kören till fest i samma lokaler. Vännerna inbjuds delta. Vill du vara med så ska du swisha 200 kronor till Essie på nr 0702857116.
Affisch »

Klimatkonferensen Cop27

FN:s generalsekreterare i öppningstalet på klimatkonferensen Cop27:
”Vi kör raka vägen mot ett klimathelvete med foten stadigt på gaspedalen.”

Om den nya budgeten

En borgerlig politik har gjort den svenska medelklassen bra mycket rikare under de senaste fyra mandatperioderna Borgerliga jobbskatteavdrag och skattesänkningar har förverkligats även under socialdemokratisk styre. Det har varit lite av upp-och-ner-vända världen.
Erik Magnusson, SDS 9/11

När svensk ekonomi genomgår en svacka är det tydligt vilka som drar det tyngsta lasset: vanliga löntagare som lever på sitt arbete och som konsumerar upp merparten av sina inkomster.
Skatter på arbete och konsumtion kommer 2025 att stå för 86 procent. Däremot kommer kapitalskatter på hushåll att sjunka med 1 miljard under samma period och uppgå till 3 procent.
Andreas Cervenka, AB 8/11.

Kristerssonregeringens klimatpolitik

Bara i ett land utan krismedvetenhet, där skulden också kan läggas på passiva eller kålsuparmässiga massmedier, är det möjligt att ha en klimat- och miljöminister som getts makt av ett klimatförnekarparti. En minister som lägger en tät tjocka av munväder över varje intervju medan hennes regering *ökar* Sveriges miljöutsläpp. En tredjedel av reformutrymmet går till subventioner av bensin, diesel och bilresor. Plötsligt blev Sverige världens omodernaste land.
Peter Fällmar Andersson i recension av Greta Thunbergs nya bok **Klimatboken.** SDS 10/11

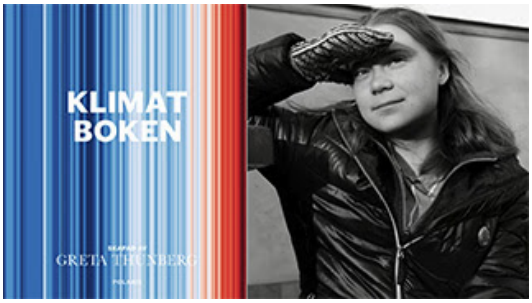

Sammantaget gör Kristerssonregeringens politik – enligt såväl Naturvårdsverket som Klimatpolitiska rådet – det mycket svårare för Sverige att uppnå klimatmålet.
Kristersson ger upp Sveriges ledarroll i Klimatkampen, Olle Lönnaeus, SDS 8/11

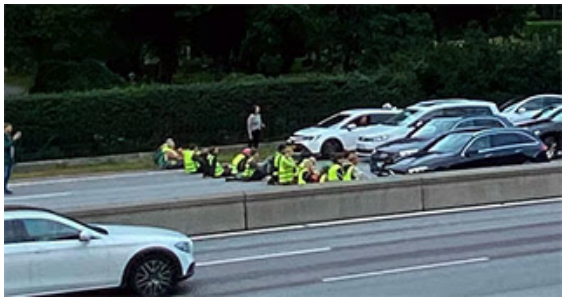

De som ser tillbaka på vår tid om hundra år när isen smält och svenskarna åker skidor på plastmattor i stället för snö och klimatflyktingarna vandrar norrut från den torrlagda, törstande öknen, vilka tror du kommer att betraktas som förnuftiga och kloka? Vem kommer att ses som pionjär? Vem kommer att hyllas?

Ungdomarna som klistrar fast sig på vägen och ropar ut sin protest? Eller männen som varnar för "farlig aktivism", "korkade protester" och "klimatextremism"? Männen som säger "löjligt" och "horunge"?

Du vet svaret.

Peder Kadhammar, Vägarnas hånade klimataktivister hyllas om hundra år, AB 9/11.

Rapport från riksdagen: Helsingfors och Iran av Hanna Gunnarsson

Riksdagsarbetet har nu kommit igång på riktigt efter valet. Alla utskotten är kompletta och igång med sitt arbete och regeringens ministrar har börjat komma till riksdagen för att svara på interpellationer och delta i frågestunder. Den första budgeten har levererats, en budget som vi ur ett vänsterperspektiv är väldigt missnöjda med. Vi ser stora nedskärningar i välfärden, vilket får enorma konsekvenser. Vi behöver ju istället mer personal i sjukvården, skolan och förskolan och på riktigt satsa på det sociala arbetet för att komma tillrätta med de problem som finns i samhället som kriminalitet, hemlöshet och utanförskap. Vi ser tyvärr fyra mörka år framför oss och vi vet hur de borgerliga regeringarna har agerat när de haft makten tidigare. Läs mer om vänsterpartiets syn på budgeten här.

Vi arbetar nu med att göra klart vår egen budget, som läggs fram två veckor efter regeringens.

I veckan var Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson en av debattörerna i en stor debatt i riksdagen om situationen i Iran. Vänsterpartiet och Centerpartiet hade var för sig ställt interpellationer till utrikesministern om de enorma folkliga protesterna i Iran, som många kallar en revolution. Många människor protesterar mot kravet för kvinnor att ha på sig slöja, men också mot regimen och diktaturen i stort. Det blev en hejdundrande debatt, där åhörarläktaren var helt fullsatt av framförallt svensk-iranier och kön utanför riksdagen ringlade lång för att komma in och lyssna. Otroligt häftigt och viktigt när så många människor är engagerade i de politiska debatterna! Se debatten här

Jag har gjort min första utlandsresa för den här mandatperioden, och hoppas att det blir fler de kommande åren än de senaste, då pandemin satte stopp för mycket. Det blev fem dagar i Helsingfors. Jag inledde med att tillsammans med 10 andra riksdagsledamöter från Sverige träffa våra nordiska rödgröna systerpartier från Norge, Finland och Färöarna. Danskarna kunde tyvärr inte vara med eftersom de precis har haft val och våra grönländska kamrater kunde inte heller komma. Vi pratade mycket om utrikespolitik och Nato, men även om situationen i de olika länderna nu (framförallt situationen i Sverige med Sds inflytande över den borgerliga regeringen), den ekonomiska utvecklingen, klimat och miljö samt arbetsmarknadspolitiken. Efter det hade jag en ledig dag då jag åkte till fästningen Sveaborg, och sedan var det en och en halv dag med försvarsutskottet på vår årliga försvarskonferens Hanatinget. Där var det också fokus på Nato, men även en del om Ukraina.
Hanna Gunnarsson (v), riksdagsledamot, Lund

Dubbelbeskattning av elkunderna av Ann Schlyter

I Sydsvenskan förra veckan kan man läsa att Anders Almgren och Philip Sandgren är överens om att att de vill plocka ut mer pengar ur det kommunala bolaget, Kraftringen. Socialdemokraterna backade i valrörelsen från att plocka ut vinster ur det kommunala bostadsbolaget, LKF. Nu vill de antagligen kompensera hålet i kommunens inkomstsbudget genom att istället ta ut mer från Kraftringen. Vänsterpartiets kampanj mot den dubbla beskattningen av hyresgäster hade framgång, men den dolda skattebördan som vinstuttag ur kommunala bolag innebär ska nu istället drabba elkunderna.

Man kan tycka det är dålig timing nu när energipriserna ändå har ökat så dramatiskt, och när energiproduktionen i södra Sverige verkligen behöver öka. Kraftringen har planer på att fördubbla kraftvärme-och elproduktion i Örtofta, bygga fler solcellsparker och vindkraftverk samt i samverkan med andra aktörer få till produktion av biogas. Men det tar tid och kräver stora investeringar. Bolagets vinstmarginaler är osäkra med tanke på den turbulenta energimarknaden som kan medföra stora prissäkringsförluster och andra ökade kostnader.

Exempelvis höjde det tyskägda bolaget Eon, som äger det regionala elkraftnätet överföringsavgiften förra året med 34 procent och försökte i år fördubbla avgiften, men stoppades av protester. Svenska kraftnät tillät dem dock att höja med 24 procent. Naturligtvis drabbar det elkunderna i södra Sverige som får ytterligare högre elräkningar. Men det och andra

ökade kostnader innebär också lägre vinst för ägarna att plocka ut.

Nu stoppades det ökade vinstuttaget av Kraftringens övriga ägarkommuner. Lund äger visserligen mer än åttio procent men enligt avtal ska minst två av de övriga ägarna acceptera Lunds förslag. Sandberg är upprörd, vill ändra den regeln i ägaravtalet och hävdar att lundaborna får bära riskerna utan att få bestämma. Men i dagsläget är ju faktiskt riskerna med det välskötta bolaget minimala, och kanske skulle lundaborna, om de blev tillfrågade, tycka att det var fint med ett kommunalt bolag som kan satsa stort på lokal produktion av förnybar energi, och som visserligen kommer att skicka ut högre elräkningar, men då på grund av ökade kostnader, inte för att rädda den kommunala budgeten.

Strövtåg i Brunnshög av Marie-Louise Steiner

Det måste kanske erkännas men jag håller mig oftast på min kant i Lund. Väster, Höje-ådalen, Ravinen. Det blir lätt så när man har hund, det måste gås varje dag, många steg. Men så häromdagen bar det iväg ut i världen, med spårvagnen upp till Brunnshög. Jag var nyfiken på den nya Kunskapsparken.

Spårvagnen är verkligen snygg i sin design. Men tom. Skulle den inte serva alla forskare som skulle komma till Maxlabb och ESS och studenterna till Teknis? Vi var ett fåtal i vagnen både upp och ner. Det var en vacker höstdag och där högst uppe på Brunnshög växer den nya parken fram över den skånska myllan. Med lite fantasi kunde vi föreställa oss den kultur som en dag kommer att blomma här. Men vi hittade ingen information eller karta för området.

Vi klev direkt från spårvagnen ut i den blivande parken under något som liknade en pampig portal, en hög stentrappa reste sig mot himlen och där fanns en välvd bro över ett vatten och vackra stenmurar. …Det var något grekiskt antikt, något storslaget över den skånska myllan. Ja det är ett väldigt område, 24 ha odlingsmark som håller på att förvandlas från matproduktion till park. Och många möjligheter att springa fort på snitslade banor.

Efter en lång promenad hamnade vi i själva Brunnshög. Inget Grekland precis snarare ett futuristiskt kaos i cement och stål. Det byggs febrilt och i kommunens presentation sägs att området ska bli stort som Trelleborg med 40.000 boende. Och hållbart byggande är mantrat. Men det första vi såg inom ett par hundra meter var tre parkeringshus eller mobilitetshus som det heter på nysvenska, ett av dem påfallande stort i cirkelformat genomskinligt plast/glas. På ett långt plank, som dolde några väldiga byggkratrar, målades framtiden för området ut. 2025 ska här bli plats för mycket shopping. Och bortom byggboomen skymtade det väldiga ESS som slingrar sig likt en cementorm över landskapet och signalerar modernitet och framtid.

Kanske ska Kunskapsparken ses som kronan på det hela?

Ryssland, det sönderfallande imperiet? av Gunnar Stensson

De brittiska, franska, belgiska och portugisiska imperierna föll samman årtiondena efter andra världskriget. Försöken att bevara dem påskyndade deras fall.

USA tog över med ett nytt sätt att dominera världen: ekonomisk makt. Samma metod tillämpas nu framför allt av Kina (med hemlig polis i Stockholm som andra huvudstäder) och, trodde vi, av Ryssland.

Invasionen i Ukraina 24 februari visar att vi hade fel. Samtidigt som Putin ökade sin egen makt stärkte han med militärt våld Rysslands inflytande över tidigare delar av det sovjetiska imperiet. Kriget mot Ukraina smygstartade minst sju år före 2022.

Det ryska samhället försköts i nationalistisk och totalitär riktning på samma sätt som Kina, Indien, USA, Israel, somliga EU-länder och nu också Sverige.

Plötsligt insåg vi att Putins Ryssland utgör ett akut hot mot världsfreden. Nu ökar upprustningen i världen och Sverige är på väg in i ett Nato som också innehåller antidemokratiska stater som Turkiet. När kollapsar Putinimperiet?

Vi såg nyss Ulf Kristersson inställsamt leende trippa förbi Erdogans paraderande soldater och lova att fördöma och/eller utlämna demokrater som Erdogan klassar som terrorister. Nato-medlemskapet har blivit viktigare än de demokratiska principerna.

Vi – och inte minst jag - har försummat att följa samhällsutvecklingen i Ryssland. För att reparera något av vår okunskap presenterade jag Martin Kraghs analys av Putinregimen ***Det fallna imperiet*** i VB för några veckor sedan. Jag har också genom åren granskat – och bekämpat - Vpk:s kontakter med Sovjetunionen. Jag läste med stor behållning nobelpristagarna Alexander Solsjenitsyns och Svetlana Aleksievitjs dokumentära skildringar av Sovjetunionen, det stora fosterländska kriget och Gulag.

De senaste åren har några skönlitterära skildringar av rysk historia och ryskt samhällsliv kommit ut på svenska. Karl Ove Knaussgårds aktuella roman innehåller ett brett avsnitt om rysk vardag. Men framför allt utgav Nilsson förlag förra året några berättelser om Putins ryska samhälle.

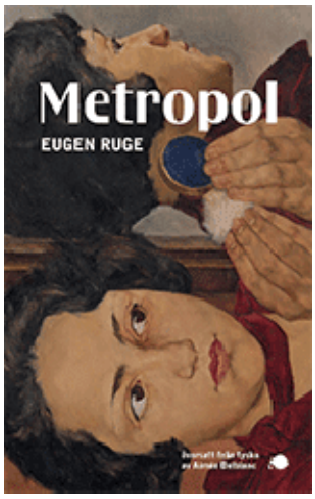

Eugen Ruge har skrivit **Metropol,** en närmast dokumentär roman om sin egen mormor Charlotte, en ung tysk kommunist som i början av 1930-talet begav sig till Sovjetunionen för att bekämpa Hitler och som drabbades av Stalinterrorn. Berättelsen bygger på den sovjetiska säkerhetstjänstens akter om henne. Hot, fruktan, misstänksamhet och skuld-känslor drabbade alla sovjet-medborgare under åren fram till andra världskriget.

Debutant är titeln på en roman av den unge ryske författaren Sergej Lebedev. Den utgår från Putinregimens metod att undanröja politiska motståndare genom osynliga giftmord. Debutant kallas i reklamen ”en isande thriller” men är i själva verket en skarp analys av terrorns och massmördandets historia från mordet i Sarajevo 1914 till dagens situation. Lebedev var till för något år sedan verksam i Moskva men har nu flyttat till Berlin.

Bägge böckerna skrevs 2021, omedelbart före Ukraina-invasionen.

Jag ägnar ”Debutant” en närmare presentation på annat ställe i veckans VB-nummer.

PS. I dagens nyhetsprogram i radion hörde jag någon som på fullt allvar diskuterade möjligheten att lösa Ukrainakrisen genom att mörda Putin.

Hackat och malet: Om fnurra och ickefnurra på tråden mellan S och M av Ulf N

Nyligen skrev jag här i VB att Lunds partier skulle presentera sitt förslag till budget för 2023 i början av november för att fullmäktige skulle kunna fatta beslut om budget vid sammanträde den 24 – 25 november. Så blir det inte. Efter lite vänskapligt hackande och malande mellan socialdemokrater och moderater gick fullmäktiges ordförande, Mats Helmfrid (M), ut med ett påbud: Budgetsammanträdet flyttas till den 12 och 13 december; ”för att kommunstyrelsen ska hinna behandla budgeten och underlaget gå ut till fullmäktige i tillräckligt god tid”, som det så vackert heter i Helmfrids motivering för beslutet. Lite märklig motivering, kan tyckas. Partierna har ju vetat om datum för budgetsammanträdet sedan flera månader tillbaka. Måhända kan en liten fnurra på tråden mellan S och M förklara förseningen av budgetbeslut?

Ingen fnurra på tråden
När det gäller samarbetet i nämnderna finns dock ingen trådfnurra mellan S och M. Hittills har under den gångna mandatperioden de rödgrönrosa haft gemensamma gruppmöten inför nämndssammanträdena. Detta för att sondera möjligheter till gemensamt agerande, dock utan några som helst förpliktelser att rösta enhetligt. Styrkeförhållandena i det nyvalda fullmäktige avspeglas inte i nämnderna förrän vid årsskiftet. Nu har emellertid S och M enats om att de redan nu ha gemensamma gruppmöten i nämnderna. Socialdemokraterna säjer alltså i förtid upp avtal om de gemensamma träffarna med MP, V och Fi, medan moderaterna tar ajöss av samverkan med sina kvintettkompisar. För de enskilda nämndsledamöterna blir det ungefär som om en del spelare skulle byta lag mitt under pågående hockeymatch.

Fet utdelning för V och KD
Fortfarande är det oklart hur fördelningen av presidie- och övriga nämndsposter är fördelade inbördes mellan partierna i styret och mellan partierna i valsamverkan L, MP, C och FNL. Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har ju redan fått fet utdelning i form av varsitt kommunalråd. Det ryktas att V fått betala dyrt för sitt k-råd genom att inte få en enda presidiepost i nämnderna. Om ryktet är sant eller inte lär klargöras i början av december.

V:s kommunalråd representerar de styrande partierna
Apropå V:s kommunalråd, Helena Falk: V säjer sig vara ett oppositionsparti, men faktum är att ett kommunalråd – till skillnad från oppositionsråd – representerar majoriteten. Så här regleras kommunalrådens roll enligt beslut i fullmäktige: ”Kommunalråden representerar de styrande partierna och oppositionsråden partierna i opposition.” Vidare heter det i reglerna att kommunalråden ska ha ett ansvarsområde. Så oavsett vad V anser så representerar deras kommunalråd det nya styret och ska av kommunstyret tilldelas ett ansvarsområde. Såvida inte styret, inklusive V, tänker strunta i reglerna?

Maffigt?
Hur KD med sitt kommunalråd kommer in i bilden är oklart. Men nog kan en tycka att det är lite maffigt att KD med sina två mandat i fullmäktige sitter på en kommunalrådsstol?

Oförändrad skatt
Den stora kommunalpolitiska händelsen så här i sluttampen på året blir alltså budgetsammanträdet i december. Men innan dess måste kommunen innan november månads utgång enligt lag fastställa skattesatsen för nästa år. Fast det finns möjlighet att ändra skattesatsen i december ifall det behövs för att täcka beslutade utgifter. Nu är det inte speciellt spännande inför beslut om skatt: det nya styret (minus V) har i likhet med L, C och FNL gjort klart att de inte kommer att förändra nu gällande skattesats.

Budgeten och klimathelvetet
Senast den 28 november måste partierna vara klara med sina budgetförslag. Då håller kommunstyrelsen ett extra sammanträde inför fullmäktiges budgetsammanträde. Det finns två stora övergripande frågor inför budgetbeslut: blir det ett stålbad för välfärden även i Lund? Och hur blir det med satsningar för att att få ner utsläppen av klimatgaser? Kommer det nya styret att i likhet med landets regering att i en fossildriven SUV styra kosan mot klimathelvetet med foten på gaspedalen?

Konstgödsel och Zyklon B av Gunnar Stensson

Citat ur romanen ***Debutant***:
”Har ni hört talas om Clara Immerwahr?”
”Nej,”
”Fritz Haber då?”
”Jo, jo.”
Haber låg bakom viktiga upptäckter för utvecklingen av konstgödsel – och vissa stridsgaser. Anfader till Zyklon B, som utarbetats i Habers laboratorium i Kaiser Wilhelm-institutet.”
(Zyklon B är den gas som användes i de nazistiska förintelselägren.)
”Clara var hans hustru. Kemist hon också. Hon försökte få honom att avstå från det han forskade på. När hon sedan fick veta att han var på väg till fronten för att leda en gasattack sköt hon sig i hjärtat.” Det skedde 1915.

Fritz Haber & Clara Immerwahr

Hon var då 44 år. Clara Immerwahr var inte bara kemist. Hon var en de första högutbildade tyska kvinnorna och kämpade för mänskliga rättigheter. Fritz Haber belönades med nobelpriset i kemi 1918. Många har glömt Clara Immerwahrs gärning.

Först när jag läste ovanstående dialogavsnitt fattade jag vad Sergej Lebedevs **Debutant** egentligen handlar om. Visserligen beskriver boken ett par ryska agenters jakt på Kalitin, en rysk avhoppad kemist, men den historien utgör bara en sorts ram för påminnelser och frågor om världens fruktansvärda historia från inledningen av första världskriget till Putins angrepp mot Ukraina.

Hur kan samhällssystemet förmå normala människor - samma människor som omger oss i vardagen, vi själva - att begå eller möjliggöra sådana handlingar?

Den ryske kemisten Kalitin i boken är en sådan människa. Samtidigt en på många sätt normal, ja sympatisk typ. Vetenskapsmannen Fritz Haber var det. Somliga av koncentrationslägrens administratörer var det – och är det. Kärnvapnens uppfinnare var det. Klimatförnekarna är det. De som avfyrar långdistansrobotar är det, liksom de som bombar civila med fjärrstyrda drönare. Vi som förstör planeten är det. Nu pågår inte bara ett stort utdöende av arter, utan också av människor. Vårt ekonomiska system kräver det.

Den 70-årige Kalitin har just återvänt från lasarettet där han fått veta att han bara har ett eller två år kvar att leva. Han ligger och tänker eller drömmer. Hela sitt liv har han levt i den slutna gränsstad mellan Tyskland och Ryssland som kallades Ön och som har en lång blodig historia.

Som barn upplevde Kalitin hur Stalin-terrorns ångest plågade hans föräldrar, båda kemister i statlig tjänst. När Stalin dog 1953 hyllades han som ett helgon och då kom Kalitin att uppfatta honom som något av som något av en frälsare. Själv fick han en skyddad ställning som statlig vetenskapsman. Han forskade om giftiga substanser som på ett ögonblick kunde döda en människa utan att lämna några spår. Staten gav honom tillgång till allt han behövde för sin forskning, inklusive mänskliga försökspersoner. Hans intressen var rent vetenskapliga. Den substans han själv arbetade med kallade han Debutant.

Han upplevde sitt liv som sammanflätat med Ön. Katastrofer inträffade. Giftet spreds vid ett tillfälle utanför laboratoriet och vållade ohyggliga skador på de kringboende. Men vetenskapsmännen lyckades återta kontrollen. Kärnkraftverket i Tjernobyl sprang i luften. Kalitins hustru Vera miste livet under arbetet med Debutant. Hon var inte bara hans medarbetare utan också hans hemliga övervakare. Hennes död var sammanbunden med den största stunden i hans liv, med skapandet av Debutant.

1993 bröt Sovjetunionen samman. Verksamheten på Ön upphörde. Kalitin flydde utomlands i förhoppning att någon annan nation skulle vilja ta sig an hans kunskaper och forskning. Så blev det inte. Han fick bara en ny identitet och försörjning i en idyllisk småstad. I Ryssland förankrades under tiden en ny totalitär regim. Ett av dess beslut var att för säkerhets skull likvidera Kalitin.

Debutant presenteras som en thriller. Men vem bryr sig om James Bond-spänningen? Debutant handlar om den tragiska verklighet som är vår tillvaro.

I Nicaragua förvärras förtrycket för varje månad av Margareta Nordh

Margareta Nordh (MN) är lundaläkaren, som representant för VPK, var med och startade ”Stödkommittén för Nicaraguas folk i Lund” 1979. Föreningen, som sen ändrade namn till ”Stödkommittén för Centralamerikas folk” var mycket aktiv under 34 år. MN åkte till Nicaragua vid ett tiotal tillfällen på 1980-talet och följde upp Sida-stödda utvecklingsprojekt.

MN har senaste åren åter besökt landet och finner att den tidigare revolutionära ledaren nu blivit korrupt och auktoritär.

Följ händelseutvecklingen i Nicaragua i tre tidigare artiklar, som Margareta Nordh skrivit i Veckobladet. Nr 31 2021, Nr 2 2022 och Nr 21 2022

Civilsamhället nedmonteras i rasande fart
I ett fattigt land som Nicaragua har en stor del av social och medicinsk hjälp förmedlats av inhemska och utländska humanitära ideella hjälporganisationer (NGOs) och stiftelser. Nu sker en nedstängning av allt fler NGOs, som anklagas för att vara utländska agenter enligt en ny lag eller ”Putinlagen”, som den allmänt kallas. Hittills har regimen i rasande takt dragit in juridiskt status för över 2 600 NGOs (nov2022) och beslagtagit deras lokaler och utrustning. Drabbade organisationer är de som stödjer mänskliga rättigheter och utsatta kvinnor och barn samt projekt inom utbildning, kultur och hälsovård. Exempelvis har *Operation Smile* som gratis opererar barn med läpp-, käk- och gomspalt slängts ut ur landet. Samma öde har drabbat *Läkare utan gränser* samt svenska NGOs som *Diakonia* och *We Effect*. *Röda Korsets* representant förklarades ej längre önskvärd i landet.

Texten lyder: Nicaragua med president Daniel Ortega och vicepresident (tillika hustru) Rosario Murillo innebär mer repression, fattigdom och isolering. Arkiv Divergente.

Attacker mot katolska kyrkan
I maj i år tilltog repressionen mot den gamla bundsförvanten, den katolska kyrkan, och kyrkans TV-kanal ”Canal Católico”, som ägs av stiftet, stängdes. Flera katolska radiokanaler har också stängts. Många präster trakasseras och hotas. Deras bostäder eller kyrkor omringas av kravallpolis och de kan inte röra sig fritt. Fyra präster och en biskop har fängslats. Ett flertal präster och två biskopar har tvingats i exil.

I juli i år drogs juridiskt status in för Moder Teresa av Calcuttas Välgörenhetsmission, vilken sedan fyrtio år bedrivit fattigdomsbekämpning i landet. Samtliga 18 nunnor fördrevs ur landet.

Privatpersoner och företag från bland andra Ryssland, Kina och Iran Ortegas nya vänner från dessa länder köper upp mark, fastigheter och företag från nicaraguaner, som flyr landet på grund av hot och förföljelse.

Nordiskt samarbete i *Nordiska nätverket för demokrati och mänskliga rättigheter i Nicaragua* Det kom en förfrågan från Norge: Finns det något pågående hjälparbete för Nicaragua i Sverige? Frågan landade hos Eva Zetterberg, tidigare svensk ambassadör i Nicaragua. Ja, det enda solidaritetsarbetet Eva kände till var det i Lund. Det blev upprinnelsen till det Nordiska nätverket, som bildades i februari i år och som nu har ett 50-tal deltagare från Norge, Sverige, Danmark och Finland. Vi träffas digitalt 1–2 gånger i månaden. Vi, liksom många andra, känner en stor frustration och sorg över händelseutvecklingen i Nicaragua och över att denna knappt uppmärksammas i massmedia.

De flesta av oss (tidigare volontärer, brigadarbetare, biståndsexperter, ambassadörer, journalister och besökare) upplevde Nicaragua framför allt under 1980-talet och vi engagerade oss i dess samhällsutveckling. Nu vill vi än en gång bistå det nicaraguanska folket i dess kamp mot en diktator, som paradoxalt nog är samma person, som 1979 sågs som en befriare, Daniel Ortega.

Vad vill det Nordiska nätverket konkret göra?
1. Samla in pengar till de politiska fångarna och deras familjer. De flesta familjer är fattiga och har en svår situation med en familjeförsörjare i fängelse.
2. Väcka uppmärksamhet om situationen i Nicaragua och lyfta Nicaragua ur medieskuggan, som blivit särskilt tät efter andra dramatiska händelser i världen (valet i Belarus med förföljelse av oppositionen i augusti 2020, Talibanernas maktövertagande i Afghanistan i augusti 2021 och nu Rysslands krig mot Ukraina).
3. Hålla kontakt med organisationer och nätverk i exil och i Nicaragua vilka verkar för en demokratisk utveckling i landet och om möjligt stötta dessa. Omkring 200 000 personer har flytt undan hot och förföljelse. De flesta lever i Costa Rica.

Bokbordskampanj för de politiska fångarna och deras familjer
Tack vare en generös gåva av kvalitetsböcker från Bodil Nilsson i *SKV* (*Svenska Kvinnors Vänsterförbund*) har *Vänortsföreningen Lund-León* vid flera tillfällen haft bokbord på Mårtenstorget i Lund och under Kulturnatten samt i Löderups Strandbad på Österlen.

Antalet politiska fångar har nu utökats till 219 personer (november 2022).

Dora María Téllez, hälsovårdsminister under 1980-talet, vilken jag skrivit om tidigare, sitter fortfarande isolerad i en fönsterlös cell i mörker, avmagrad.

Bokbord på Mårtenstorget den 5 juli 2022.
Foto Lennart Nilsson

Ortega/Murillo-regimen tar anhöriga som gisslan
En ny strategi de senaste månaderna avslöjar regimens brutalitet:

När kravallpolis slår till för att gripa någon för regimen misshaglig person och finner att denne gått under jorden, grips och fängslas istället anhöriga. Detta hände Andrea Margarita del Carmen i september. Hon leder nicaraguanska författarprojektet ”Kvinnors makt över ordet” tillsammans med Unesco. När polisen bröt sig in i familjens hus var hon inte hemma. Sonen greps istället och sitter nu i det ökända fängelset *El Chipote*. Andrea Margarita anklagas för ”omstörtande verksamhet”. Ibland har redan personen ifråga flytt landet, men även då fängslas familjemedlemmar med budskapet att anhöriga släpps om personen infinner sig.

Nicaragua, ett stort fängelse
Problemet är att nicaraguanerna inte är säkra på om det går att resa utomlands. Många längtar efter att kunna träffa familjemedlemmar som lever i exil. Eller att själv lämna landet för gått. På flygplatsen kanske man hindras, ens pass beslagtas. Om man reser iväg, vet man inte om man förvägras att återvända. Skälen är många. Nyligen hindrades en universitetsrektor att återvända efter att han deltagit på en konferens utomlands.

Alla offentligt anställda på till exempel ministerier, inom sjukvården, universitet, studenter, politiker eller anhöriga till dessa, måste ansöka om tillstånd att resa utomlands och ange orsak till resan och hur lång tid de planerar vara borta. Ett ”nej” kan inte överklagas.

Även de som inte tillhör dessa grupper svävar i ovisshet och om de inte vill riskera att en dyr flygresa går upp i rök, tar de bussen till ett av grannländerna och köper en flygbiljett där.

De som nekas ett pass får istället ta sig ut illegalt.

Förutom de som flyr undan förföljelse och hot, lämnar många landet i och med allt sämre möjligheter till arbete och studier. Det är ofta partiboken som gäller. Nicaragua dräneras på intelligentian, främst den unga generationen.

Ordets och tankens frihet existerar inte längre i Nicaragua
Alla oberoende medier och nicaraguanska PEN/författar-klubb har stängts ned. 160 nicaraguanska författare och journalister befinner sig i exil. Det ser mörkt ut.
Viktigt att Nicaragua inte glöms bort i skuggan av Ukraina.